

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 36.

Fylke: Aust-Agder

Tilleggsspørsmålnr. 36.

Herad: Hærefoss

Emne: Helsingfetter og Aakferd Bygdelag:

Oppskr. av: Olav. A. Gausloa fød 1884. Gard: Gausloa

(adresse): Gausloa st.

G.nr. 33 Br.nr. 9.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Etter eget og andres opp-
lysninger.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, årke):

SVAR

1. Med et buk pærd hode og et rist
2. Folk handhøler paa kjenninger; utjente
blev helse med. godsøl
3. Kjenninger imellom var der ikke nogen
regel.
4. Gamle folk seier at de var dei al-
mindelige helsemsaker som ble brukt.
5. Naar bygdefolk møtte presten eller en
annen embedsmann, var de pletet aa
ta av sig hatten eller løfte paa den.
Et døme her fra Hærefoss: En man i
Oljetrøie og Sydvest møtte presten
Sydvesten var knyttet med band un-
der haka. Han kunne ikke paa
knuten opp fort motet, men folk tolle-
kniven og kuttet bannet for aa paa
løfte paa hatten for presten.
6. Har aldri hørdt noget om dette.
7. Der var ingen forskjell paa dette.
8. De var ved kirke, jul og de andre
høgtider. I begravelser, daap og
bryllup, men som regel ikke i hverdags-
laget. Mange ganger ogsaa paa barn
men var ikke nogen fast regel.

- 9. Dette bruktes i gamle dager og brukes ogsaa i dag
- 10. Naar kirkelokkene ringte skulle dei stoppe en liten stund og ta av sig hatten.
- 11. Ved aa stoppe naar lekfolle gikk forbi ta av sig hatten og boige hodet framover. Til bryllupsferder ~~med~~ aa vinkle med hatten. naar fera gikk forbi
- 12. Har aldri hort om dette i Hørefoss.
- 13. Den almindelige helsinga var og er: gomøren, goddag, godkveld, og godnatt.
- 14. Gomøren blir noa meget brukt for heile dagen og blir ikke regnet for usikkek. eller usømmelig.
- 15. Har aldri hort dette.
- 16. Svar i no 14.
- 17. Disse ara blir brukt i gammel tid og brukes ogsaa ved visse høve ogsaa i dag
- 18. Både "segne" og velsigne blir brukt. "Velsigne dig" blev helst brukt naar en man eller Kvinne hadde hjulpet i en eller annen form. som gaver eller arbeidshjelp. og dette var helsinga og tokk.
- 19. Helsinga blev gjendelt.
- 20. De var aa spørge om aa faa tale med vedkommende alene.
- 21. Ar gammelt blev der aldri banka paa døra, men i dag er de vanlig.
- 22. Svare er: "Versegod" eller "Kom inn"
- 23. Blev stoende til der blir anvist. plass.
- 24. Hatten skulle faes av strakst han kom ind.
- 25. "Versegod sett med!"

26. I gammel tid for ca 70 år siden blev der gjort stor skilna paa embedsfolk og arbeider og ogsaa vist de var en rike

27. Har aldri hørt segit bars om dette.

28. Noor der kom embedsfolk eller folk som var rike og motte "vires" saa blev der forka av "hogsete beutken" for fram og avvist plass. Og saa andre mooster var brukt. og skal mine en fra Gauslaa. Jeg vet ikke om den var brukt andre steder i Hærefott.

Alle paa Gauslaa var en gammel stor bygning (trolig fra ca 1600) med 3 inn-
ganger og svalgang langs hele bygningen
2 stager og tjøtken i midten. I begge
ender av svalen var to smaa rum som
blev brukt til oppbevaring av fin tøvt
sann. Noor der kom folk som skulle
vires saa tok de sann av strødde
paa stovegulvet. De var vell kanskje
ogsaa for av dekke de svarte gulvet.
Jeg kan minnest disse smaa rum
og høite aldri annen benevnelse end
"Sannhusa". Der var et hus for hver
stoge. Sannen blev tatt ind om
sommuren og oppbevart i disse rum
helt oart.

29. De vanlige var av sine "velkommen"

30. Hadde han eller hun full "troktering"
var de sakt "takke for i dag" ellers bare
farvell:

31. Har ikke høit annet end bare de
vanlige helsingmooster.

32. Den skikken var ikke brukt annet
end mellem foeldre og barn.

- 33. svar i nr 32.
- 34. Utgjendt i Herfoss.
- 35. Bare foreldre og barn.
- 36. Utgjendt her.
- 37. Dette blev ikke brukt.
- 38. Har ikke hørt noget ord for dette
- 39. Bytte nase.
- 40. Værlig bare mellem foreldre og barn.
- 41. De var værlig mellem vaksen og barn og de blev kaldt for aa bytte nase.
- 42. Godt kinn.
- 43. Bare mellem barn og foreldre
- 44. Ved aarmaaltdag, barnefødsel bryllup. a l
- 45. De blev brukt: god jul godt nyt aar god paske og god pinse. Ved andre anledninger: "til lötke"
- 46.)
- 47.)
- 48.) Gjinner ikke noget sers udtrykk.
- 49.)
- 50. Feller jer blev i gammel tid brukt brukt til gamle folk, men er i dag helt aa brukt. Du er almendelig brukt til tjente og di til utjente.
- 51. Han eller ho astedet for du er ikke brukt.

Tilleggsliste til no 36

9824

- 1. Efter eldre folk uttalelser var slikt ikke i bruk i Herfoss.
- 2. Dette blev brukt i eldre tid, men er helt borte i dag.
- 3. Noget slikt blev ikke brukt, men lage stengbler for en frise som kom til gaards nattetid blev meget brukt og brukes ogsaa i dag.

9824

9824

- B. 4. Folk som kom til gaards
juledagen skulle ha mat eller
sjenke. de var og er en gammel skikk
Naar ubedne kom juledag eller en
annen dags jule, blev han kaldt
for "Smiker", naar han kom uten arund.
5. Dei skulle sitte paa bakerovnen
julaften.
6. Var han ute paa frire og fikk nei
saa sa dei "Han steinrogg".